

Cardinalul Iuliu Hossu, ca simbol*

Ana Blandiana

Membru corespondent al Academiei Române

Caracteristica simbolurilor este capacitatea lor de a se actualiza mereu întregindu-și și amplificându-și definiția prin returnarea ei în noile matrice ale timpului. Iuliu Hossu a fost de pe când trăia, și este într-o măsură din ce în ce mai mare azi, un simbol, care – la împlinirea celor 140 de ani de la nașterea omului care l-a întruchipat – se redefinește în termenii istoriei recente. Episcop al Bisericii Unite cu Roma și cardinal al Bisericii Catolice, în ambele el a fost un simbol al asumării, indiferent de prețul plătit: a optat pentru martiriu pentru că a refuzat să se desprindă de Roma și a refuzat să pună capăt martiriului pentru a rămâne acasă alături de cei pe care prin suferință și în suferință îi păstorea.

În numele acestui *acasă* – în care se cuprindeau una într-alta Transilvania, România și Europa – rostise la 1 Decembrie 1918, ca un demn și drept urmaș al lui Inochentie Micu Klein și Gheorghe Șincai, declarația unirii de la Alba Iulia prin care Transilvania se unea cu țara, și țara își asuma nu doar pământul Ardealului, ci și idealurile Școlii Ardelene. Iar vocea unirii de la 1918, rămasă definitiv în istorie, este aceeași care în 1948 a spus de două ori NU dezunirii.

Pentru a înțelege însă în cheie contemporană această dublă opțiune trebuie să ne amintim că diferențele dogmatice dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Unită cu Roma erau minime și, deci, insurmontabila problemă de conștiință pe care o punează trecerea de la una la alta nu era legată atât de definiția cultului, cât de unirea cu Roma. Nu

se pune problema ruperii de Hristos – care era oricum negat de cei ce ordonau represiunea – ci ruperii de Roma spre care duseseră din adâncurile istoriei toate drumurile Europei, iar Europa era, în același timp, cultura și libertatea. Ceea ce ar fi reprezentat o infirmare existențială de neacceptat. Căci, să nu uităm, Biserica Unită cu Roma a fost prima instituție românească integrată european și recunoscută ca parte a Europei. Acest adevăr valabil de la 1700, și sunând atât de uimitor în formularea de azi, iradiază strălucirea simbolului pe care îl reprezintă Cardinalul Iuliu Hossu în aceste zile de presiuni și dezbateri pro și anti europene.

Dincolo de această, plătită atât de scump, strălucire se întinde un con de umbră la fel de simbolică. Diabolica idee sovietică a desființării Bisericii Greco-Catolice a reprezentat în anii puterii străine care ne ocupa militar, economic și ideologic, o dublă realizare: tăierea legăturilor dintre România și Vatican și compromiterea Bisericii Ortodoxe, obligată să interpreteze rolul călăului. Faptul că rezistența fără excepție a episcopilor uniți nu a fost urmată – după ce episcopii ortodocși care dăduseră semne de nesupunere au fost scoși din treaptă – de o rezistență a ierarhiilor Bisericii Ortodoxe, rămâne o umbră pe sufletul nostru majoritar pe care nu avem dreptul să o eludăm și pe care nici cei mai mult de 2000 de preoți ortodocși dispăruți în închisorile comuniste nu reușește să o șteargă.

Această umbră dă complexitate și profunzime simbolului pe care îl reprezintă Cardinalul Iuliu

*Alocuțiune susținută la Sesiunea omagială „Anul Cardinal Iuliu Hossu”
(29 ianuarie 2025, Aula Academiei Române)

Hossu, cel care și-a sfârșit viața încuiat într-o chilie a Mănăstirii Căldărușani a cărei cheie o avea nu un temnicer în uniformă MAI, ci un călugăr în reverendă cu număr de cod.

Sunt convinsă că am fost invitată să iau azi cuvântul nu în calitate de scriitor, ci în calitatea mea de fondator al Memorialului Victimelor Comunismului de la Sighet și am acceptat cu emoție să vorbesc nu numai pentru că Iuliu Hossu este o victimă greco-catolică a comunismului, ci și pentru că eu sunt fiica unui preot ortodox victimă a comunismului. La distanță de două generații, simbolul de lumină și umbră pe care destinul, scris de el însuși, al Cardinalului drept al popoarelor, îl proiectează asupra conștiinței noastre dornică de modele stă ca o piatra de hotar la intrarea forțată a României în comunism.

Anul omagial Iuliu Hossu început în aceste zile tulburi este un prilej de meditație asupra noastră, asupra capacității noastre de a ne înțelege pe noi înșine, de a ne aduce aminte de unde venim și a ne întreba încotro vrem să mergem. De la scrisoarea lui Ștefan cel Mare către Dogele Veneției până la martiriul pentru nedespărțirea de Roma, istoria noastră este un efort, mereu dureros, de a rămâne pe harta Europei, care se îndoaie mereu pe aceleași linii care amenință să se rupă.

Fie ca aniversarea de azi cu atât de tulburătoare și complicatele ei învățăminte să ne salveze din toxica nehotărâre între punctele cardinale și să ne dea puterea de a trece dincolo de ură, minciună și obscurantism pentru a descoperi credința, speranța și iubirea.